

Cluster as factor in placing of economic activity

Yuliya Stadnytska

Marketing Department, Scientific and Research Institute of the latest technologies and management name Vyacheslav Chornovil, Lviv Polytechnic National University, UKRAINE, Lviv, str. General Chuprynyk, 130, E-mail: Julis13@ukr.net

The article is devoted to research of the essence of the clusters as the independent form of the territorial organization of manufacture and role of cluster associations in placing of economic activity.

Creation of the effective innovative systems that will be basis of steady development of country and regions is one of actual tasks that appear before Ukraine.

M. Porter gives such determination to the cluster as the groups of interdependent enterprises, specialized suppliers, service, firms providers "concentrated on a geographical sign in family industries, and also the noncommercial organizations and establishments (for example, universities, agencies from standardization, trade associations) related to their activity in certain spheres that compete, but here carry out joint activity".

Having clusters the whole set of properties important for the different types of economic activity it is begun to play important role at placing of economic activity.

The factors of appearance of clusters in Ukraine, it is fixed to that, are educed: powerful innovative potential; development of co-operation connections is between enterprises; diversified structure; naturally-resource factors; quality and quantitative adequacy of national parameters of economic development to the world requirements and standards; a presence of skilled administrative shots is in many spheres of production and commercial activity.

On a concrete example Ukrainian to the cluster (the agro industrial holding is "Dream"), the successful use over of place of geographical location and effective use of cluster model are brought.

Drawn conclusion and it is set that research in relation to clusters as factor of placing of economic activity is perspective in direction of evaluation of charges on creation of cluster and economic effect from his functioning.

Кластер як чинник розміщення господарської діяльності

Юлія Стадницька

Кафедра маркетингу, Навчально-науковий інститут новітніх технологій та управління ім. Вячеслава Чорновола Національного університету «Львівська політехніка», УКРАЇНА, м. Львів, вул. Генерала Чупринки, 130 E-mail: Julis13@ukr.net

В статті розглянуто сутність кластеру як форми територіальної організації виробництва; роль кластерів в розміщенні господарської діяльності.

Ключові слова – кластер, синергетичний ефект, географічний принцип, інноваційна економіка, кластерний підхід.

I. Вступ

Створення ефективних інноваційних систем, які будуть основою стійкого розвитку країни та регіонів, є одним із актуальних завдань, що постають перед Україною. На сьогоднішній день в умовах глобалізації на зміну традиційному підходу до управління економікою на базі її поділу на галузі та сектори важливе місце займає кластерний підхід. Кластери маючи цілий набір властивостей важливих для різних видів господарської діяльності починають відігравати важливу роль при розміщенні господарської діяльності.

Вивченням сутності кластерних структур займалися такі науковці як Портер М., Колодинський С., Левковська Л., Соколенко С., Цихан Т., Чужиков В., Троян В. та інші. Дослідники вважають, що розвиток країни та досягнення нею стійких темпів економічного зростання безпосередньо пов'язані з розвитком кластерних об'єднань.

З огляду на сучасний стан можна вважати, що кластер є чинником територіальної організації продуктивних сил економіки, що сприяє поширенню ринкових відносин і відповідає потребам українського сьогодення.

II. Визначення сутності кластеру

Формування кластерів є об'єктивно обумовленим і важливим процесом, формою реалізації якого виступає специфічна взаємодія суб'єктів господарювання. Кластером вважається структура, яка сприяє підвищенню якості продукції, збільшенню обсягів її виробництва, а також дає доступ до суспільних благ таких як: спеціалізованої інфраструктури, юридичних, консультативних послуг, фахівців та експертів місцевих інститутів; підвищенню гнучкості та інноваційного потенціалу; створенню нових робочих місць; взаємному обміну досвідом між учасниками кластеру.

М. Портер дає визначення кластеру як «сконцентровані за географічною ознакою групи взаємозалежних підприємств, спеціалізованих постачальників, постачальників послуг, фірм у споріднених галузях, а також пов'язаних з їхньою діяльністю некомерційних організацій та установ (наприклад, університетів, агентств зі стандартизації, торговельних об'єднань) у

певних сферах, що конкурують, але при цьому провадять спільну діяльність».[1] М. Портер в своїх дослідженнях доводить, що розмір кластерів може коливатися від одного міста чи штата до країни чи навіть ряду сусідніх країн. Він вважає, що нанесення меж кластера часто є складною задачею, яка потребує творчого процесу. На його думку, якщо кластери концентруються за географічним принципом (близьке розташування), вони сприяють посиленню багатьох переваг у зростанні виробництва та інновацій. Кластери є джерелом довгострокового економічного росту і процвітання регіону [1].

III. Роль кластерів в економіці країни

З практики розвинутих країн світу бачимо, що конкурентні переваги на ринку мають ті країни, які сформували власні інноваційні системи у вигляді кластерних структур з розгалуженою мережею виробничих відносин і чіткою спрямованістю свого розвитку.[2]

Однією з характерних ознак сучасної інноваційної економіки є кластерний розвиток країни. У розвинутих країнах, як США, Італія, Нідерланди, Фінляндія, Данія, Австрія, Німеччина тощо, кластеризація є однією з умов підвищення конкурентоспроможності економіки регіонів та держави у цілому.

Кластер може об'єднувати підприємства та установи як регіону однієї держави, так і різних країн (наприклад, в Австрії діють транскордонні кластери з Німеччиною, Італією, Швейцарією, Угорщиною) для підвищення ефективності їхньої діяльності, продуктивності праці та якості продукції, стимулювання конкуренції та інновацій. Також кластери сприяють формуванню нових підприємств з урахуванням вигідного географічного розташування та нових робочих місць [3].

Троян В. Л. вважає, що поява кластерних структур в Україні зумовлена рядом важливих факторів: потужний інноваційний потенціал; розвиток кооперативних зв'язків між підприємствами; її багатогалузеву структуру, яка створює умови для розширення розвитку кластерних структур; природно-ресурсні фактори, які впливають на конкурентні позиції суб'єктів господарювання, залучених до кластера; якісну та кількісну адекватність національних параметрів економічного розвитку світовим вимогам і стандартам наявності кваліфікованих управлінських кадрів у багатьох сферах виробничо-комерційної діяльності [4]. Але можна зазначити, що більшість українських кластерів створено стихійно без належного економіко-організаційного обґрунтування.

Можна навести приклад українського кластеру - агропромислового холдингу «Мрія». Кластерна модель і вдале географічне розташування дає можливість

використовувати основні конкурентні переваги, ефективно керувати й зберігати земельні ресурси. Земля «Мрії» простягається чотирма суміжними областями: Тернопільською, Хмельницькою, Чернівецькою та Івано-Франківською. Головний офіс компанії розташований в с. Васильківці. Весь земельний банк Компанії поділений на 12 окремих великих дотичних кластерів - по 10 000 - 22 000 га кожен. На чолі кожного кластера стоїть окрема виробнича команда зі своїми агрономами. Власний багаторічний досвід компанії в поєднанні з досягненням закордонних колег дозволяє отримувати цінний досвід і вдосконалюватись у веденні сільськогосподарського бізнесу. Спільно з міжнародними експертами "Мрія" розробила і успішно впровадила програму всебічного навчання. Власна агрошкола спрямована на виховання професіоналів і навчання сільськогосподарських управлінців майбутнього [5].

Висновок

Таким чином, створення кластерів дозволяє посилити синергетичний ефект від присутності подібних підприємств. Кластери відіграють значну роль при розміщенні підприємств, їхнє формування дозволяє підвищити економічний ріст регіонів і країни в цілому. У кластерному підході головними компонентами є розвиток взаємодопомоги, інноваційність, поширення взаємообміну інформацією, знаннями тощо. Дослідження щодо кластерів як чинника розміщення господарської діяльності є перспективними у напрямку оцінювання витрат на створення кластера і економічного ефекту від його функціонування.

Література

- [1] Портер М. Международная конкуренция: Пер. с англ. – М.: Международные отношения, 1993. – 896 с.
- [2] Колодинський С.Б. Регіональні аспекти формування інноваційних кластерних структур [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://www.library.ospu.odessa.ua/online/periodic/opu_2004_2\(22\)/7-5.pdf](http://www.library.ospu.odessa.ua/online/periodic/opu_2004_2(22)/7-5.pdf).
- [3] Левковська Л.В. Формування інноваційних кластерів в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/psu/2009_1/Levkovsjka.pdf.
- [4] Троян В. Л. Кластеризація як чинник підвищення конкурентоспроможності економіки//Троян В. Л.// Актуальні проблеми економіки. – 2009 р.
- [5] 5.Матеріал з Вікіпедії. Мрія Агрохолдинг [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Мрія_Агрохолдинг.